

Muudatused eesti-vene tähetabelis

Emakeele Seltsi keeleteimkonna otsus (29.10.2008)

Emakeele Seltsi keeleteimkond arutas 30. juuni 2008. a koosolekul eesti-vene tähetabeli täpsustamist, võttes aluseks Haridus- ja Teadusministeeriumi korraldusel 21. aprillil 2008. a toimunud nõupidamisel kokkulepitud ettepanekud. Täpsustused lähtuvad vajadusest viia ametlikud reeglid senisest enam kokku tegelikult kasutusel oleva praktikaga, vähendamata samas nimede edasiandmise täpsust. Muudatused puudutavad järgmisi punkte:

1. Täpsustatakse *j*-i ja sellele eelneva konsonandi vahel eraldusmärgi kasutamist (pehmendusmärgi kõrval lubatakse ka traditsioonilist kõvendusmärki).
2. Täpsustatakse *l*-i puhul pehmendusmärgi kasutamist (see on lubatav traditsioonilistes nimedes).
3. Muudetakse *ö* transkribeerimist sõna algul.
4. Tabeli märkustes täiendatakse liigisõnade tõlkimist selgitavat osa (lisatud on tõlkevasteid aadressikohtade nimedes).

Kavand avaldati EKI keelenõuandefoorumis (<http://www.eki.ee/keeleabi/foorum/>), märkusi selle kohta ei esitatud. Toimkond kiitis otsuse heaks ringküsitluse teel 29. oktoobril 2008 (hääletas kaheksa liiget üheksast, kõik olid nõus) ning teeb ettepaneku haridus- ja teadusministrile muuta 06.12.2005 määrust nr 51 (RTL 22.12.2005, 121, 1881), mis sätestab kohanimeseaduse alusel eesti nimede kirjutamise vene tähestikus.

Allpool avaldatakse tabel tervikkujul.

EESTI-VENE TÄHETABEL

Eestikeelsete nimede (isikunimede, kohanimede, ettevõtetnimede jms) transkribeerimisel venekeelses tekstis asendatakse eesti tähed vene omadega järgmiselt:

tähed märkused; näited

a = a	Assamalla = Ассамалла, Aaspere = Ааспере, Maria = Мария
b = б	Tabivere = Табивере, Vabriku = Вабрику
d = д	Kodila = Кодила, Vändra = Вяндра
¹ e = e	(<i>üldjuhul:</i>) Venevere = Веневере, Hiimetsa = Хийеметса
² e = э	(<i>vokaalide järel [v.a i] ja sõna algul:</i>) Laeva = Лаэва, Mustvee = Муствезэ, Esna = Эсна, Eeriku = Ээрику
f* = ф	Fosfori = Фосфори
g = г	Lagedi = Лагеди, Koonga = Коонга
h = х	Hargla = Харгла, Lihula = Лихула
¹ i = и	(<i>üldjuhul:</i>) Tihemetsa = Тихеметса, Pirita = Пирита
² i = й	(<i>i järel, samuti diftongi järelosisena:</i>) Iisaku = Ийзаку, Siim = Сийм, Keila = Кейла

ja = я	Jakobson = Якобсон, Vajangu = Ваянгу, Kaija = Кайя
je = е	Jensen = Енсен, Rojengi = Поенги, Jeeriku = Еэрику
¹ jo = йо	(<i>üldjuhul:</i>) Joa = Йоа, Ajo = Айо, Joosu = Йоозу
² jo = ъо	(<i>konsonandi järel:</i>) Heljo = Хельо
ju = ю	Juminda = Юминда, Rajusti = Паюсти
jõ = йы	Jõgeva = Йыгева, Kuivajõe = Куйвайыэ, Jõõrpe = Йыыпре
jä = я	Jägala = Ягала, Pühajärv = Пюхаярв
jää = яэ	Jäärja = Яэрья, Jääger = Яэгер
jõ = йё	Jõrdi = Йёрди
jöö = йёэ	Jöödri = Йёэдри, Jöörandi = Йёэранди
jü = ю	Jüriküla = Юрикюла, Jürsi = Юрси
jüü = юй	Jüüsiku = Юйзику
	Märkus: ja, je, ju, jä, jü <i>eraldamiseks eelnevast konsonandist tarvitatakse tähte ь:</i> Ahja = Ахья, Kärje = Кярье, Kaljuste = Кальюсте, Mustjala = Мустъяла. <i>Tähe ь asemel võib kasutada tähte ъ, kui tegemist on sõnaosade piiiriga (eriti näiteks sõna järve(e) puhul:</i> Valgjärve = Валгъярве).
k = к	Kokora = Кокора, Rakke = Ракке
l = л	Lille = Лилле, Paldiski = Палдиски
	Märkus: <i>Konsonandi ees ja sõna lõpul on varem l-i isikunimedes edasi antud ka ль-ga, nt Vilde = Вильде, Albert = Альберт. Selline transkribeerimine on omane üksnes traditsioonilistele isikunimedele ning peenendumärki sisaldavad nimed tuleb lugeda identseks reeglipäraste transkribeerimise:</i> Кольк = Колк (Kolк), Конът = Конт (Kont) <i>jne.</i>
m = м	Meremäe = Меремяэ, Nõmme = Нымме
n = н	Nina = Нина, Kõnnu = Кынну, Tallinn = Таллинн
o = о	Oru = Ору, Oonurme = Оонурме, Kaansoo = Каансоо
p = п	Parapalu = Парапалу, Kapp = Капп
r = р	Rägavere = Рягавере, Erra = Эрра
¹ s = с	(<i>üldjuhul:</i>) Sauga = Сауга, Nissi = Нисси, Nursi = Нурси
² s = з	(<i>vokaalide vahel:</i>) Kose = Козе, Lügänuuse = Люганузе
	Märkus: <i>liitsõnalise nime sõnaosade piiiril olevat s-i võib ka vokaalide vahel transkribeerida tähega c, nt Lohusuu = Лохусуу, Kasesalu = Казесалу</i>
š* = ш	Šahti = Шахти
z* = з	Zoo = Зоо
	Märkus: <i>lõunaeeestipärastes isikunimedes transkribeeritakse ts-na häälduv z tähega ц:</i> Zirk = Цирк
ž* = ж	Maneeži = Манеэжи
t = т	Tartu = Тарту, Küttejõu = Кюттейыу
u = у	Udriku = Удрику, Jõesuu = Йыэсуу
v = в	Vaivara = Вайвара, Süvahavva = Сювахавва
õ = ы	Võru = Выру, Õngu = Ынгу, Lõõla = Лыыла
ä = я	(<i>üldjuhul:</i>) Pärnu = Пярну, Jõelähtme = Йыэляхтме
² ä = э	(<i>sõna algul:</i>) Äksi = Экси, Ärina = Эрина

¹ ää = яэ	(<i>üldjuhul:</i>) Päärn = Пяэрн, Jõeäär = Йыэяэр, Oterää = Отепяэ
² ää = ээ	(<i>sõna algul:</i>) Ääsmäe = Ээсмjäэ, Äärma = Ээрма
¹ ö = ө	(<i>üldjuhul:</i>) Pöide = Пөйде, Möldre = Мөлдре
² ö = э	(<i>sõna algul:</i>) Ördi = Эрди
¹ öö = ёэ	(<i>üldjuhul:</i>) Söödi = Сёэди, Pöörna = Пёэрна, Jüriöö = Юриёэ
² öö = ээ	(<i>sõna algul:</i>) Ööbiku = Ээбикү
ü = ю	Sürgavere = Сюргавере, Ülemiste = Юлемисте
üü = юй	Küüni = Кюйни, Üüdibe = Юйдике

Märkused:

1. Tärniga on tähistatud eesti tähed, mis esinevad üksnes võõrsõnades. Eesti nimistus on selliseid sõnu peamiselt tänavanimedes.
2. Transkribeeritud nimedes esinevat tähte *ë* ei või mingil tingimusel asendada *e*-ga.
3. Kohanimede lahkukirjutatavad liigisõnad võib tõlkida vene keelde, kui tõlkevasted on selged ja juurdunud, nt Pärnu jõgi = река Пярну, Tähe tänav = улица Тяхе. Liigisõna jääb aga tõlkimata ja ta transkribeeritakse nime koosseisu, lisades nime ette üldisema venekeelse liigisõna (nime tuuma ja liigisõna vahele lisatakse sel juhul sidekriips), **a**) kui liigisõnal kindel tõlkevaste puudub või on teda kasutatud ebaharilikus tähenduses: Voosi kurk = пролив Воози-курк, Torila ots = мыс Торила-отс, Paslepa viik = залив Паслепа-вийк, Mullutu laht = озеро Муллуту-лахт (järve nimi); **b**) nimetuuma ja liigisõna kokkukirjutuse korral: Emajõgi = река Эмайыги, Valgejärv = озеро Валгеярв; **c**) asulasiseste aadressikohtade (tänavate, väljakute jms) nimedes, mis sisaldavad raskesti tõlgitavat liigisõna: Ehitajate tee = улица Эхитаяте-теэ, Torupilli ots = улица Торупилли-отс, Vana turg = площадь Вана-тург. (Tavaliselt tõlgitakse järgmised liigisõnad: *allee* = аллея, *käik* = проход, *maantee* = шоссе, *plats* = площадь, *puistee* = бульвар, *rõik* = переулок, *tänav* = улица, *väljak* = площадь.)
4. Võõrkeelsete Eesti koha- ja isikunimede transkribeerimisel rakendatakse vastava keele jaoks kehtivaid reegleid: Kreuzwald (saksakeelne nimi) = Крейцвальд, Skåtanäs (rootsikeelne nimi) = Скотанес жне.